

2024

TICH MAR CHIKE DUTO, higa mar 2024

RANYICH MAR TICH

Bes

NYALO I—AKER

- 1—Tich matin
- 2—Lokruok
- 3—Moyo
- 4—Gik ma ni e chikni .

CHUNY MAR CHIKE MAR TICH

- 5—Chike mag siasa
- 6—Ring' ma ji duto ng'eyo
- 7—Tima mag Rejista
- 8—Lamo ma ne ogol gi Jawar

NYALO TICH MAR CHIKE MAR CHIK

- 9—Plan mag donjo e piny mangima
- 10—Koyo paro kod lendo kendo, yudo paro mag ji duto
- 11—Lolo mag jogo ma ne odhi e chocruok mar piny

NYALO IV—ODHIRO CHIK

- 12—Obong' ng'at moro ma en achiel kuom ji duto kata jogo ma nigi ng'eyo
- 13—Rio maduong'
- 14—Sipetes .
- 15—Chike

Chenro – Neno mar ji duto

TICH MAR CHIKE DUTO, higa mar 2024

Bill mar

**AN GIKO mar Bura mondo omi ng'ato tim mar .
ng'ado bura ne ji duto; kendo kuom gik ma otudruok
TIYO GI CHIK gi Chik mar Kenya, kaka luwogi—**

NYALO I—AKER

Nying' machuok
1. Chik ni inyalo nyis kaka kwan mar ji duto
Timbe, 2024.

Loki dhok.
2. E Chik maeni, mak mana ka weche ma ni e ranyisi .
dwaro ni—

"Sisata mar Kabin" tiende en Sekta mar Kabila
ng'at ma nigi ting' mar bedo gi weche ma mulo bedo gi ji duto e nyim ji;

Namba 18   "ng'at ma nigi ting' mar chulo osuru" oting'o ofis kata ofis
kuom higa   ng'ato ka ng'ato ma nigi loch mar piny kod loch, ringruok
mar 2012.   kata riwruok machielo ne wacho ni en riwruok mar piny mangima
e bwo ng'et 4(1) mar chik mar rito pesa mag piny,
2012, Komison madongo mag piny
Opis.

Tich mare.
3. (1) Chik ni biro tiyo kuom ng'at ma nigi ting' .
jotelo.

(2) Chik moro amora ma nigi ting' biro luwo .
chiwo chike ma kamago ka en—

- (a) loso kata nono chik mar piny;
- (b) loso paro mar keto chik;
- (c) loso gimoro ma chik ogolo; kata
- (d) chako chenro kata chenro mar sirkal.

Gik ma kamago .
Tim.

(a) neno ni ji duto yudo weche e kinde mowinjore.
dhok kod yo ma yot winjo;

(b) medo
matiyo
mar piny
bedo gi kwan
iye
(c) neno ni nyithindo bedo gi ng'iyo maber,
mon, joma tindo, joma tindo ma odak e ot ma nigi nyawo,

jodongo, joma tin, joma tin kod joma oket oko
grup ma ni e loch;

- (d) keto ranyisi, ng'iyo kendo puonjruok
ng'ado chenro mag bedo gi ng'iyo mar oganda; gi
(e) keto gik ma dwoko dwoko maber, tiyo kendo e kinde mowinjore
dwoko, chiwo ripot kod loso ywak
yore mag timo gik moko.

CHUNY MAR CHIKE MAR TICH

- Yore mag chike.
5. Jarit mar Kabin biro—
(a) chiwo yo mar chik ma ji duto luwo e wi ji duto
ng'ado; ng'ado; gi

- (b) biro golo ripot mar higa ka higa kuom chal mar .
ng'ado bura ne ji duto e bwo chikni.

Rejista mar ji duto
Tiyo gi gik moko e kindgi.
6. (1) Nitie ofis mar
Ondik weche mag ng'eyo ma biro bedo ofis
e tij ma ji duto timo.

- (2) Jatend-alwora biro ng'iewo kendo .
ng'ato ka ng'ato onego oket geno mare kuom Nyasaye. ☐☐☐☐☐☐☐☐☐☐☐☐☐☐☐☐☐☐☐

- Tich mag .
Nidakri.
(a) yudo kendo oyie gi chenro mag bedo e piny
jotelo ma nigi ting';
(b) rito rejista mar—
(i) chenro mag donjo e piny; gi
(ii) ripot mag bedo e kind ji;
(c) loso kendo keto e tim kwan mar ji ma ji duto nyalo ng'eyo
luwo, ng'iyo, ng'iyo kod puonjruok
ng'eyo ma ng'ato nigo;
(d) keto ripot mag Sekreta mag Kabin ma wuoyo kuom
ng'eyo chal mar bedo gi ng'iyo mar ji duto;
(e) rito websait mar bedo gi ng'iyo e nyim ji .
ripot;
(f) nyiso ni jotelo ma nigi ting' oket
mondo okaw mondo obed ni oluwo chik ma;
(g) timo gero nyalo ne jogo ma nigi ting'
jotelo; gi

(h) tim tije mamoko kaka inyalo mi
nikech e bwo Chik ni kata chik moro amora ma ondik.

(2) Komison mar Tich mar Pinyruoth, e ng'ado paro .
gi Jatend-jolwenje ma Kelo Gik
apisas mag piny kata jotich mamoko kaka dwarore ne .
timo tije mowinjore mag Rejista e wi kamano
weche mag tich kaka Komison mar Sirkal mar Sirkal nyalo,
kuom loso gi Chula kod chudo
Komison, ng'ado bura.

Dini mag .

Ndikri.

8. (1) Jandik mar Ndiko nyalo, e ndiko, owinjore gi ng'at ma .
apis kata jotich ma oketi e bwo sula mar 7(2)
Tich moro amora mar tich kata tiyo kod teko moro amora
ong'eyo ni owinjore gi buk mar chik kuom Chik ni kata gimoro amora ma ondik
chik.

(2) Chik ma ni e bwo sula matindo (1)—

(a) ibiro bedo e bwo gik moko duto ma Ja-Lesara
nyalo keto chik;

(b) ok bi weyo Rejista mar bedo gi ting'
kuom weche mag tiyo gi tich ma oting'o chik
kata tiyo kod teko ma ji ng'ado; gi

(c) inyalo golo kata inyalo golo kata inyalo ketogi mopogore gi Ja-Rejista e .
Kinde moro amora.

TIYO III—KON MAR CHIK

TICH MAR TICH

Mar piny
bedo gi kwan
chenro.

**9. (1) Ka ng'at moro ma nigi ting' ogolo paro mar .
tich mar bedo gi ji duto, apisa mar kwan mar
loch ma nigi ting' biro keto oganda
ng'ado chenro mar bedo jatend Rejista.**

(2) Pango mar bedo gi ng'ato ka ng'ato ma ne oter e bwo .
ng'enye (1) biro, e wi paro mar keto chike,
gige tich, chenro, chenro kata chenro,
riwo-

(a) kopi mar paro ma ji ogolo;

(b) ranyisi machuok mar weche ma ni e .
lieko;

(c) nonro mar jogo ma nigi geno mar jogo ma nyalo bedo ni gin .
ma nigi gombo kata ma oyudo kuom paro ma ne oket;

(d) ranyisi mar pesa ma ji nyiso ni ji duto biro bedo gi ng'yo .
timo orako; gi

(e) lendo mar puonjruok mar bedo gi ng'ato ka ng'ato ma
biro nyiso —

(An)
gik ma ochung'ne paro;
(ii)
ler mar kaka ng'at ma nigi ting'no nigi ting'
loch biro miyo joma nigi gombo kata
jogo ma ne oyudo hinyruok ma ne nigi thuolo mar
Paro mag sani;

(iii) kinde ma ne oneno e iye .
ng'ado bura inyalo oro, ma ibiro .
ok okalo ndalo piero ariyo gi achiel chakre e odiechieng'
ma
lendo; gi

(iv) weche ma nyiso kama kod kaka .
ng'ado bura nyalo yudore gi oganda.

(3) Oboke ma ni e bwo chik matin (2) (e) biro bedo e .
form ma oket e chenro.

Oboke
losos paro kod
ng'eyo kendo,
yudo rista mar
piny mangima
neno.

10. Jatend kwan mar ng'at ma nigi loch ma nigi ting' . biro bedo-

(a) neno ni paro ka paro kod dwoko machuok mar
weche ma ondiki e bwo sula mar 9 gin .
yudore e wang' ji duto e fomat ma nyalo bedo mayot
ng'ato nyalo donjo;

(b) lando lendo e gaset gi
ng'wech mar piny mangima, kuom ng'wech
Websait mar loch, kod elektronik kata
ng'at ma loso buge;

(c) chiwo yo mar yudo gik ma ooro
kuom wach mar paro ma ne ogol gi oganda; gi

(d) tiyo kod yore mag lendo kod kuonde ma ji nyalo chopoe
ji ma nigi nyawo mag del ma nigi nyawo mag del ma ji duto
romo itimo e wi paro ma ji ogolo.

Mar piny
bedo gi kwan
lipode ripot.

**11. (1) E kind ndalo abiriyo bang' ka osetieko .
tich mar bedo gi ji duto, apisa mar kwan mar
Jotend pinyruoth ma nigi ting' biro loso kendo keto .
Ndik ripot mar puonjruokno.**

(2) Ripot ma ondiki e bwo sula matindo (1) biro .
ler—

(a) jogo ma nigi gombo kata ma nyalo .
bedo gi teko kuom paro ma ne oket;

(b) e kes moro amora ma ne itimo romo mag ji duto e .
luor kuom parono, nying' jogo ma .
ne gidhi e chokruoge kendo ne oketo lwetgi e nyim .
regita ma nigi weche ma kamago;

(c) ler mar yo ma inyalo yudogo .
Gik ma ooro e wi paro ma ji ogolo kowuok kuom
ng'ato ka ng'ato nyaka dhok mar tudruok;

(d) kinde ma ji oket mondo oganda otim .
puonj e wi wach mar paro;

(e) ler ma nyiso kaka ng'at ma nigi ting' .
telo
dewo
NA
mar oganda
gik ma timore, yie mag dini, dhoot kod .
ng'eyo mar ji ma nigi gombo kata
nyalo bedo ni ng'ato nyalo bedo gi pek nikesch paro ma ne oket;

(f) yo ma ng'at ma nigi ting'go tiyogo
paro matut kuom gik ma ji dwarz
ma nigi gombo kata nyalo bedo ni nyalo bedo gi pek nikesch
lieko; gi

(g) yo ma ng'at ma nigi ting'go tiyogo
ne onge gi ng'eyo ma oriwo nyiso
thuolo
gi
winjo tiend wachno

(3) Ka Jatend-alwora owinjore ni ji duto .
ng'iylo ne otim kaluwore gi
chik ni, Jatend-alwora biro chiwo oboke mar .
yie.

NYALO IV—ODHIRO CHIK

Chike mag   **12. Ka ng'at ma nigi gombo kata ma nyalo bedo ni .**
jakanyo mar oganda **nyalo ketho paro ma ji ogolo mar dhi e chokruok mar ji duto e .**
kata jogo ma nigi ng' **ma iparo ni parono, ng'atno biro bedo gi .**
ng'eyo mar—chieng'

(a) timo gik ma ondiki gi dhok kata e ndiko ne
ng'at ma nigi ting' ma owinjore;

(b) omiye thuolo moromo mondo otimne .

puonj; gi

(c) timo .

oro barupe
maonge go

(An)

apisa mar jotelo ma nigi ting'; kata

(ii)

ng'at machielo ma biro e pinyo
bura.

Gima duong' ma inyalo geng'o.

13. (1) Ka ng'at ma nigi gombo kata ma nyalo bedoe .

nyalo bedo gi teko kuom ng'ado paro ma wacho ni chike ma ni e .

ng'enyne, ng'at moro ma ne odak e ng'wech mar 12, osebedo ka ng'ado bura.

Jaloch ma nigi ting' kata ng'at machielo kuom

Parruok kuom paro, ng'atno nyalo keto .

ng'ur ne Ja-Lembria.

(2) Oboke ma ondiki e bwo sula matindo (1) nyalo bedo ni
otim gi ndiko kata gi dhok to ng'ur moro amora ma otim gi dhok
biro dwoko piny e barua ma ondiki gi Jawar kata ng'ato .
ng'at ma nigi ratiro e wi wachno gi Jariyo mapiyo kaka .
nyalo bedo maber.

(3) Oboke ma ondiki e bwo chik matin (1) biro—

(a) bedo e ndiko;

(b) bedo e dho Ingres kata e Kisai;

(c) ondik gi luor, ma nigi luor kendo ma nigi kido maber
dhok

(d) ondiki ne Jandiko;

(e) nyiso ka be osetim kinda moro amora mondo obed godo .

Wachno nowuoyo kuom jotelo ma nigi ting'
kendo ka be nitie duoko moro amora mowuok kuom .
ng'atno ma nigi ting' kata ka dwoko ma ji chiwo
osebedo ka ok obedo gi mor;

(f) nyiso ka wachno e luor ma .

ng'ur osetim, pod ochung' kapok ng'ato ang'ata
kot mar chik kata chik mamoko mag chik kata chik;

(g) giko gi wach maler, ma owinjore kendo ma nyiso luor .

Iamo e wi wach ma en-go;

(h) nigi nying, adres, namba mar ng'eyo,

Iaini kata bedo gi paro matin kuom ng'atno

timo ng'ur kata ng'ato ka ng'ato, kama
nitie ji mokalo achiel;

(i) onego oket lwedo gi ng'atno kata, ka ng'atno ok nyal .

mondo oket ranyisi, kuom janeno ma ng'atno .
biro keto ranyisi mare e wi wach.

(4) Jandik-gas biro, bang' ndalo abiro bang'
ng'ado bura, ng'ad bura kuom ng'ado bura mar ng'ado bura
kata ka luwore gi gik ma chikni dwarz.

(5) Kama Rejista ng'adoe ni .
ng'ado bura ok oluw dwaro mag wachni .
Timo chik, Jatend-alwora nyalo chiwo yore magi kaka nyalo bedo ni .
dwarore mondo ine ni ng'atno oloko ng'atno kata .
oloke mondo oluw gik ma dwarore e chikni.

(6) Jatend-alwora biro, ka ng'ado burano .
romo gi dwaro mag Chik ni, kendo ni e kind
ng'eny mar Rejista, nitie thuulo gi ng'atma nigi ting' .
teko mar neno ni weche oket e ng'ado bura
osetieko.

(7) Jalony e ndiko ni nyaka onyis e ndiko .
ng'atma ogolo ywak kuom yiero ma ne okaw kuom ng'ado burano.

(8) Jandik-gas biro rito kendo rito rejista .
ma ibiro ndike ng'ur duto, ma biro siro .
oboke, kod yiero ma ji ogolo.

(9) Rejista mar ng'ado bura e bwo chik matin (8)
biro bedo mayot ne ji e kinde ma pile ka pile ma itiyogo
seche.

Gik ma onego otim.
14. Kama Rejista ng'adoe ni .
Opiis mar kwan mar pesa osemeiyo chike ma kamago .
Chik, Rejista nyalo nyiso ni ochak tiyo kod .
Okang' ma ng'ato ng'ado kuom apisa mar kwanno
moriwo nyaka ng'iewo mwandu e kama pesa mag piny osebedo ka itiyogo .

Chike.
15. Jatend bura, ka owuo yo gi .
Rejista, nyalo miyo Chike mag ji ting' maber
ka owuok kuom chike ma ni e chikni.

CHENRO

[buku 9(3)]

WECHE MOKUONG'

TICH MAR TICH MAR TICH

**GI CHIKE MOKO MOTIMORE GI GIMO MOCHOMO, KINDE DUT
GIMO MOCHUNO, JOMA JANYOL MAR CHIK
PEKRA MAR CHIKE MAR TICH)**

KINDE MAR NYALO bedo ni ipogo chik mar 9 mar chik mar ng'ado bura, (Oting'o ting'

Jotelo) nyiso ji duto ni (Obedo gi ting'

Loch) oseloso (ng'ado paro mar keto chik, ma oket chik .

Gigo, chenro mar keto chike kata chenro ma idwaro ni otim kata ma idwaro ni otim (Bang'e, iluongo ni "Oket *****").

Gima duong' mar ***** en mar *****.

Kaka ng'ato nyalo ng'eyo, ***** To***** mager.

- (a)
- (b)
- (c)
- (d)
- (e)

Mae en mondo ji duto kod ji duto obed gi gombo kata bedo gi pek .

gi wach ma ne oket mar ***** ** mar keto paro ma ondik e wi *****

achiel (21) bang' chieng' ma ne ogoyee lendo ni.

*****en gombo moro *****bedo nitie e ma yudore e wi
<2Zepa> Websait mar loch: (ww.) Gima oket ***** bende
yudore
kuom

Ng'at moro amora ma nigi paro ewi ***** Toeyo
rwaki mondo ogol parogi kokalo kuom email ne ng'at ma nigi ting'
e-mail mar loch kata keto paro ma ondik e kind
kinde ma ne oket ne ofise mag jotelo ma ni machiegni ahinya.

Kaluwore gi paro ma nyaka sani, wajiwō jokanyo .
kuom oganda mondo ogol parogi kokalo kuom adres ma malo kata
kokalo kuom gik ma ondiki kata paro ma ondik .

Ng'ato ang'ata ma nigi rieko ma nyalo hero tudruok ma nenore e wi wachno
onego onysis ng'at ma nigi ting' ma nigi ting' kokalo kuom e-mail mondo .
ng'at ma nigi ting' mar loso gik ma kamago. Kombe mag mbui biro

2024

bedo gi chenro kaka forum mar piny mangima e kind ... kendo 20**
chako gi 9.00
a.m.m.m.m.m. 1. odhiambo nyaka saa 5.00 otieno. mondo olos wach
mar ***** kod
paro ma ne oyudo.

Yie mondo ior weche ma indiko e barua ne:

Sekretari maduong'
Loch mar Jalweny ma nigi ting'
NAIBIBOBDOBBI

kata
Ofisa Maduong'

Loch mar Jalweny ma nigi ting'

TIYO GI TICH